

VISITES A LA MANRESA DESCONEGUDA

Festa Major 2016

Internacional. Aquesta farmàcia és el pròleg obligat de la gran aventura nocturna, i constitueix, per dir-ho així, la pedra de toc per descobrir la psicologia del pobre mic-hé. Perquè a la Farmàcia Internacional hom sap com hi entra, però no com en surt. Dintre aquest panorama erigit de vaguetats, només se sap de cert que la senyora que us acompanya sortirà proveïda de tota mena de productes d'higiene i de perfumeria, en quantitat suficient que li permeti mantenir decorosament el seu tocador fins a la pesca del pròxim protector.

El 1923 el teatre va ser llogat per l'Ateneo Obrero Manresano. Clausurat l'any 1939, va obrir provisionalment amb el nom de Salón Recreo el 1940. Va reprendre les activitats pròpies de l'entitat el 21 de febrer de 1942, amb el nom de Ateneo Cultural Manresano.

L'Ateneu es va tancar a finals de la segona meitat del XX i es va reconvertir en un restaurant, teatre i sala d'exposicions que va obrir el 2001, però va acabar tancant portes el 2010.

El Coro. L'any 1853 el Casino de Manresa es va traslladar a una nova seu construïda en un jardí del carrer de Na Bastardes i que era un saló de ball i centre de reunió de les famílies notables de Manresa.

El 21 de maig de 1876 es va inaugurar el teatre Novedades, aixecat al jardí del cafè del carrer de Na Bastardes.

En aquest teatre s'hi va instal·lar la Societat Coral de Sant Josep, popularment "el Coro". L'entitat va ser fundada el 1877 i els primers components del cor van ser homes casats de la Congregació Mariana de Sant Josep de la Cova. Durant els primers anys va tenir el seu local social al carrer Nou. Al cap d'uns quants anys es van traslladar al carrer na Bastardes número 10.

Després de la guerra es va refer la sala d'espectacles i altres espais del local social que van ser utilitzades per a nombrosos espectacles: "Celebracions de les festes de sant Josep, amb col·laboracions de les seccions Coral i Elenc Artístic de l'Entitat, concerts i representacions teatrals".

Josep M. Planes, manresà il·lustre. Aquest any 2016, amb motiu dels vuitanta anys del seu assassinat, s'ha format la Comissió Josep Maria Planes, integrada per la Fundació Independència i Progrés, la Delegació del Col·legi de Periodistes a la Catalunya Central, Òmnium Cultural, l'Associació Memòria i Història de Manresa i algunes persones a títol individual, els quals han preparat una sèrie d'actes al llarg del 2016 i 2017 per donar a conèixer a la ciutadania l'obra d'aquest pioner del periodisme d'investigació, a la vegada que s'ha sol·licitat a l'Ajuntament de Manresa que el declari Manresà il·lustre pels seus mèrits personals i intel·lectuals.

Josep Maria Planes

ORGANITZAT PER: Ajuntament de Manresa

AMB LA COL·LABORACIÓ DE: Comissió Any Josep M. Planes, Grup Sardanista Dintre el Bosc, Cos de Dansa de la Innocentada de l'Agrupació Cultural del Bages, Centre d'Estudis del Bages, Arxiu Comarcal del Bages, Museu Comarcal de Manresa, Voluntaris culturals i Xarops La Palmera

TEXT: Francesc Comas Closas

FOTOGRAFIES: Josep M. Planes; l'Ateneu de les Piques a principis del segle XX (Arxiu Comarcal del Bages)

L'OCI NOCTURN A PRIMERS DE SEGLE XX de la mà de Josep M. Planes

Aquest any es compleixen els vuitanta anys de l'assassinat del periodista Josep Maria Planes, el 24 d'agost de 1936, a la Rabassada (una carretera que enllaça Sant Cugat del Vallès i Barcelona), a mans de la FAI per la publicació d'escrius de denúncia d'aquesta organització.

Josep Maria Planes va tenir una vida breu (1907-1936), però la seva trajectòria professional va ser extraordinària. Per exemple, va ser director de la revista *Imatges*; director del setmanari humorístic *El Bé Negre* amb 24 anys i col·laborador a les publicacions més importants de l'època com *La Rambla*, *Mirador* i *La Publicitat*. Va escriure cròniques de temàtiques molt diverses: polítiques, esportives, socials, d'oci, etc.

Planes, descendent de la masia de Les Planes de Sant Mateu de Bages, va néixer a Manresa el 31 de gener de 1907 a la casa número 26 del carrer de la Canal. Als 17 anys va publicar el seu primer article al diari *El*

Josep Maria Planes va tenir una vida breu (1907-1936), però la seva trajectòria professional va ser extraordinària

Pla de Bages. En els inicis va publicar articles d'esport, però després tot tipus d'articles fins el 1927. També va col·laborar a les publicacions manresanes *Ciutat* i *L'Om*.

El 1926 va marxar a Barcelona. El 1931 va publicar el llibre *Nits de Barcelona*, en què va demostrar les seves dots d'observador i coneixedor de la vida noctàmbula barcelonina.

Aquesta visita de la Manresa Desconeguda és un breu itinerari per diferents espais de la vida nocturna manresana durant els anys que va viure Josep M. Planes.

Casa natal. La casa on va néixer Josep Maria Planes fou construïda per l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa l'any 1899 per encàrrec d'Àngel Ferrer, propietari de l'adrogueria de la plaça Major. És una casa de planta baixa amb tres pisos, encabida en un solar de forma irregular, ja que surt a tres carrers: Canal, Nou i Born.

Presenta un parament estucat amb l'especejament de carreus coixinats simulats que Ignasi Oms va reiterar en moltes de les seves obres.

La cantonada està resolta amb un frontis en cada cara, a dos vessants, mentre que la façana del carrer de la Canal i la del Born juguen amb un cos d'àtic, on es formen plafons massissos decorats amb esgrafiatos modulats per seqüències de pilastres que sobresurten de la línia de la cornisa.

Les balconades de ferro colat apareixen al pis principal amb motius geomètrics i als pisos superiors s'individualitzen a cada obertura.

Oci i diversió. La societat manresana de les primeres dècades del segle XX era molt diferent de la societat tradicional. L'arribada de nombrosos immigrants, les noves activitats laborals i les diferències econòmiques i socials dels grups socials d'aquells

Ateneu de les Piques

anys es van manifestar en noves formes d'oci i diversió. A molts carrers de la ciutat hi havia tavernes, sales de joc, teatrets, cabarets o prostíbuls.

L'ateneu. El desembre de 1847 Marià Vallès va comprar un edifici ruïnós a l'ajuntament per reedificar-lo al xamfrà dels carrers Na Bastardes i de les Piques i amb entrada per la placeta anomenada abans del Pes Vell de la Farina. Al cap d'un any va inaugurar el nou edifici amb uns banys públics als baixos.

En el local social de la part superior s'hi va instal·lar una societat recreativa, El Casino de Manresa, l'any 1851.

El 1858 el teatre es va tancar perquè es trobava en mal estat i al cap de dos anys se'n va inaugurar un de nou amb capacitat per a sis-cents persones. A la planta principal hi havia la platea (sobre els banys); al primer pis, una llotja de nou compartiments

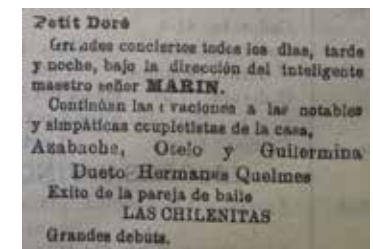
ments i un saló de descans; i al segon pis, el galliner i el cafè amb entrada pel jardí sota arcades amb jardins i estàtues. Per als socis també hi havia una sala de lectura, sala de billar i "tresillo".

Més endavant el teatre va canviar pel nom d'Euterpe, musa de la música, tot i que havia tingut altres noms com Teatre Breton, Salon Calau, Las Dos Bellezas, o Teatro de Casa Vallés.

L'any 1910 va convertir-se en un local d'espectacles del Patronat Obrer de Nostra Senyora de Montserrat.

Poc després va funcionar com a cafè-concert i cabaret amb el nom de Petit Doré (Salón de Varietés i Gran Música-Hall), que més tard va passar al carrer de la Sabateria. Les artistes hi actuaven despullades de pell a pell. Hi havia unes llotges, on els senyorets de Manresa rebien les coristes i artistes i allà...

Quan va tancar el Petit Doré el va succeir La Buena Sombra sota la divisa "Lujo - Luz - Alegría - Moralidad - Buen Humor"

Diario de Avisos, 1916

Josep Maria Planes descrivia així les nits a les Rambles de Barcelona: "Surt la gent dels cabarets. Les senyores, lluint amb un aire provocatiu el senyor pescat de fresc. El pobre senyor es troba que no se n'adona, de nassos a la Farmàcia